

Polyfonie & chromatiek in de lijdens tijd

Cardoso, Rebelo,
Lobo, Gesualdo,
Poulenc

Cappella Gabrieli

dirigent

Maarten Michielsen

organist

Geert Bierling

19 maart 2016 15.00 uur
Eendrachtskapel
Rotterdam

20 maart 2016 15.00 uur
Onze Lieve Vrouwe-Kerk
Geervliet

Cappella Gabrieli

Sopranen

Hilda Foncke
Hannelore Götz
Marion Huyer-Koornneef
Bernadette van Leeuwen
Hanneke Pot
Jowina Roelevink
Wilma Stolk

Alten

Marianne van den Beukel
Leo-Hans Koornneef
Uzonka Sólyom
Mieke Vissers
Lianne Vreugdenhil

Tenoren

Theo Boersema
Michael Janeschitz Kriegel
Henk van Niekerk
Ben Terstegge

Bassen

Bert Arends
Joachim Fuchs
Peter Hilton
Ingo Homberger
Koen van Lee
Maarten Kuyt

Van SKPR naar Cappella Gabrieli

In 1986 werd Stichting Koorprojecten Rotterdam (SKPR) opgericht. Het idee om koormuziek in een paar maanden in te studeren en uit te voeren met een groep zangers die steeds opnieuw werd samengesteld, was toen nog niet wijdverbreid; het Rotterdamse projectkoor was een van de eerste in Nederland. De Rotterdamse koorprojecten leverden vier cd's op, met onder meer muziek van Palestrina, Purcell (Dido and Aeneas) en de familie Bach. De koorprojecten vierden hun tienjarig bestaan met een mis en de Mariavespers van Monteverdi en met Jephthe van Carissimi.

Dirigent Maarten Michielsen nodigde regelmatig specialisten uit die het koor verder konden brengen. Andrew Parrott, David Wulstan, Frans Moonen, Harry van der Kamp en Jan Bogaarts werkten niet alleen met veel kennis van zaken, maar ook met groot enthousiasme met het koor.

Na dertien jaar groeide bij de kern van het koor de behoefte om op regelmatige basis te werken aan een gemeenschappelijke klank en een veeleisend repertoire. Om die reden is Cappella Gabrieli opgezet: een wekelijks repeterend koor met ervaren zangers dat wordt uitgebreid als de muziek erom vraagt. In 2000 gaf het koor zijn eerste concert onder de nieuwe naam. Daarna volgden programma's met veel polyfone muziek uit de Renaissance en de

Barok, maar ook met 20ste-eeuwse stukken. Cappella Gabrieli zong onder meer werk van Johann Sebastian Bach (Hohe Messe, vierde Lutherse mis, Magnificat), cantates (Buxtehude, Bach, Telemann), Palestrina (Canticum Canticorum), Lassus (Lagrima di San Pietro) en Gesualdo (Cantiones Sacrae), maar ook ouder (Machaut) en modernere werk (Britten, Schönberg, Hindemith).

Cappella Gabrieli is meer dan eens uitgenodigd voor het Festival Hoorn – Oude Muziek Nu. In maart 2011 zong het koor daar de Lamentations of Jeremiah van Tallis en het requiem van Victoria.

Ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van Cappella Gabrieli in 2011 componeerde Joop Voorn 'Schweigsamer Tod'. Zowel koor als publiek waren er tijdens de uitvoering in november 2011 zeer van onder de indruk.

Dirigent: Maarten Michielsen

Maarten Michielsen (1957) studeerde schoolmuziek en koordirectie aan de conservatoria van Tilburg en Den Haag en dirigeerde onder meer Lingua Musica, het Leidse Arnold Schönberg-ensemble en het Toonkunstkoor Dordrecht. Ook was hij artistiek leider van Cappella Palestrina, een ensemble van professionele zangers. Cappella Palestrina bracht twee cd's uit.

In 1986 richtte Michielsen het Koorproject Rotterdam op: per project stelde hij een kamerkoor samen van gevorderde amateurzangers. Van vier projecten zijn cd's verschenen, met werk van onder meer Palestrina, Purcell, Hendrik Andriessen en de familie Bach.

In 1999 stapten Michielsen en een groep koorleden af van de projectmatige opzet en begonnen Cappella Gabrieli.

Organist: Geert Bierling

Geert Bierling (1956) studeerde de hoofdvakken orgel, piano en clavecimbel aan het Rotterdams Conservatorium en beiaard aan de Hoge School voor de Kunsten te Utrecht. Hij volgde masterclasses bij o.a. Ton Koopman en Jos van Immerseel. Op zijn achttiende werd hij de vaste bespeler van het historische Bätz/Witte orgel in de Oude of Pelgrimvaderskerk te Rotterdam Delfshaven.

Sinds 1990 is Geert stadsbeiaardier van Rotterdam en in 1996 werd hij aangesteld als stadsorganist. In laatstgenoemde functie is hij de vaste bespeler van het Standaardconcertorgel in de Burgerzaal van het Stadhuis en het vierklaviers Flentrop orgel in Concertgebouw De Doelen. Op deze instrumenten voert hij jaarlijks zo'n twintig nieuwe programma's uit.

Geert Bierling was tot 2014 als artistiek leider verbonden aan het Festival Rotterdamse Orgeldagen. Als clavecinist, organist en harmoniumspeler treedt hij regelmatig op als solist en in ensembleverband met musici van het Rotterdams Philharmonisch Orkest, het New Trombone Collective en het Giudici Ensemble. Daarnaast is Geert Bierling ook actief als begeleider op orgel en harmonium van klassieke zwingende films.

Polyfonie & chromatiek in de lijdentijd

Met dit concert brengen we werken van drie minder bekende componisten voor het voetlicht: Cardoso en Rebelo, beiden uit Portugal, en Alonso Lobo, uit Spanje. Ook beroemde componisten ontbreken niet in ons programma: Gesualdo en Poulenc. Beroemd of niet, de composities die we ten gehore brengen worden ieder voor zich gekenmerkt door een vernuftig gebruik van polyfonie en chromatiek, en passen thematisch goed bij de lijdentijd.

In de muziektheorie wordt onder chromatiek het gebruik van halve toonsafstanden in melodieën en akkoorden verstaan. Polyfonie betekent meerstemmigheid waarbij alle stemmen uit gelijkwaardige melodieën bestaan, vaak benadrukt door het gebruik van imitatie.

De Portugese Renaissance kwam relatief laat tot bloei, namelijk in de eerste helft van de 17de eeuw. Tegen die tijd was de rest van muzikaal Europa al met andere zaken bezig. Zo was men in Italië al toe aan de zgn. 'seconda pratica', de vroege Barok, met Monteverdi als belangrijkste exponent. Ook al kwam de Renaissance in Portugal relatief laat op gang, Portugese componisten werden wel degelijk beïnvloed door de experimenten van de Italiaanse Barok in het algemeen en die van Gabrieli en Monteverdi in het bijzonder.

Alonso Lobo (1555 – 1617)

De vroegste componist van ons programma van vandaag. Hij werd geboren in Osuna, een prachtig stadje in Andalusië. In zijn jonge jaren was hij een koorknaap in de kathedraal van Sevilla. Na zijn studie aan de universiteit van Osuna werd Lobo kanunnik in een kerk in Osuna. In 1591 werd hij benoemd tot assistent van Francisco Guerrero in de kathedraal van Sevilla. Lobo verving Guerrero als kapelmeester wanneer laatstgenoemde afwezig was. In 1593 kwam Lobo als kapelmeester in dienst van de kathedraal van Toledo, waar hij tot 1604 bleef werken. Daarna keerde hij terug naar Sevilla, waar hij in 1607 overleed.

Lobo's composities combineren het soepele contrapunt van Palestrina met de sombere intensiteit van zijn tijd-, land- en vakgenoot Tomás Luis de Victoria. Lobo's faam en invloed rijkten ver over de landgrenzen heen. Hij werd beschouwd als één van de beste Spaanse componisten van zijn tijd, niet alleen in Europa, maar ook in verre oorden zoals Mexico.

Lobo's werk omvat o.a. missen, motetten, passiemuziek, lamentaties, psalmen en hymnes. Vandaag zingen wij zijn bekendste werk: 'Versa est in luctum', geschreven t.g.v. het overlijden van Philip II, koning van Spanje en Portugal.

Carlo Gesualdo (1560 – 1613)

Carlo Gesualdo, ook bekend als Gesualdo da Venosa, was een telg van één van de machtigste adellijke families in de Italiaanse Renaissance. Hij werd in Venosa in de buurt van

Napels geboren. Toen zijn oudere broer in 1584 overleed, werd Gesualdo verantwoordelijk voor het familielandgoed en het voortbestaan van de familielijn.

In 1586 trouwde Gesualdo met zijn nicht Donna Maria d'Avalos. Niet lang nadat ze Gesualdo een zoon had geschonken, begon Maria een affaire met Fabrizio Carafa, graaf van Andria. Gesualdo raakte van haar ontrouw op de hoogte en vermoordde zijn vrouw en haar minnaar toen hij hen op 16 oktober 1590 op heterdaad betrapte. Een dergelijke wraakactie was in die tijd maatschappelijk aanvaard en bovendien was Gesualdo van adel. Hij werd dan ook niet vervolgd voor deze dubbele moord.

Toen zijn vader in 1591 overleed, erfde Gesualdo de titel van Prins van Venosa en werd hij één van de rijkste mannen in Napels. In 1594 regelde hij een huwelijk met Eleonora d'Este, een nicht van Alfonso II d'Este, graaf van Ferrara. Het ging Gesualdo voornamelijk om de wijdverbreide muzikale reputatie van het Este-hof in Ferrara in noordelijk Italië, waar veel vooraanstaande componisten van die tijd verbleven. Gesualdo's verbintenis met Eleonora verschafte hem toegang tot deze inspirerende omgeving.

Vroeg in het jaar 1597 keerde Gesualdo voorgoed terug uit Ferrara en trok zich terug in zijn kasteel in zuidelijk Italië (Campania), waar zijn vrouw Eleonora zich een paar maanden later bij hem voegde. Ook dit was geen gelukkig huwelijk. Volgens sommige bronnen mishandelde Gesualdo zijn tweede vrouw, en haar familie probeerde dan ook een scheiding te bewerkstelligen.

Gesualdo stierf eenzaam in zijn kasteel in Avellino, drie weken na het overlijden van zijn zoon Emanuele uit zijn eerste huwelijk met Maria. Gesualdo werd begraven in de Sint Ignatius-kapel van de Gesù Novo in Napels. Zijn graf is tijdens de aardbeving van 1688 verwoest, maar zijn grafsteen is bij de wederopbouw van de kerk in ere hersteld.

Frei Manuel Cardoso (1566 – 1650)

Cardoso kwam ter wereld in Fronteira, een dorpje in het oosten van Portugal. In 1584 voltooide hij zijn opleiding aan het Colégio dos Moços do Coro, een koorschool die gelieerd was aan de kathedraal van Évora. In 1588 trad hij toe tot het Karmelieter klooster in Lissabon, waar hij 62 jaar zou blijven. Tussen 1618 en 1625 leerde hij de latere koning João IV kennen. Deze componeerde zelf ook, was een groot fan van Cardoso en sponsorde belangrijke uitgaven van zijn werk: Cardoso's eerste misboek en een verzameling motetten. Cardoso's tweede verzameling missen is geheel gebaseerd op motetten van koning João IV.

Cardoso's 'Missa pro defunctis' dateert uit 1625. Zijn gebruik van zogenaamde 'valse relaties' (een akkoord met een grote tert laten volgen door hetzelfde akkoord maar dan met een kleine tert) is een stijfijgure die vaker gebruikt wordt op het Iberische schiereiland. Echter, kijkend naar de jaartallen (de eerste publicatie van Cardoso is uit 1613) zou men kunnen stellen dat Cardoso een epigoon is: schrijven in de stijl van een componist (Palestrina) die in 1613 al 20

jaar dood is. Het mengen van majeur en mineur varianten zou dan beschouwd moeten worden als een moderne invloed uit Italië. Monteverdi (1567-1643) doet dit namelijk veelvuldig. De Italiaanse invloed blijkt ook uit het feit dat Cardoso's Mis dubbelkorig is. Het is niet bekend t.g.v. wiens overlijden Cardoso's Mis is geschreven.

José Eduardo Rebelo (1610 – 1665)

Rebelo werd in 1610 in Caminha, een stadje in het uiterste noord-westen van Portugal geboren. Op zijn veertiende trad hij in dienst van Teodósio II, graaf van Braganza. Later werd hij de muziekleraar van diens zoon, de latere koning João IV van Portugal. De twee mannen bleven hun hele leven bevriend. Dankzij Rebelo ontwikkelde João zich tot een begenadigd musicus en componist.

1 December 1640 was voor beiden een belangrijke datum. Na 60 jaar Spaanse onderdrukking werd Portugal onafhankelijk en werd João IV tot koning van Portugal gekroond. Het hof verhuisde naar Lissabon en hofkapelmeester Rebelo verhuisde mee. In Lissabon kon hij al zijn tijd en aandacht aan het componeren besteden. Rebelo's eerste jaren aan het hof waren dan ook bijzonder productief. De werken die hij in deze periode schreef volgden de klassieke stijl van Palestrina. Dit is wellicht toe te schrijven aan de jarenlange Spaanse onderdrukking die aan deze eerste periode vooraf was gegaan. Sinds het begin van de Spaanse bezetting in 1580 werden kunstenaars gemuilkorfd door een strenge, conservatieve Jezuitenorde. Toneelstukken in het Portugees waren verboden en kerkelijke muziek moest in de stijl van Palestrina geschreven worden.

Toch is Rebelo ook bijzonder vernieuwend geweest. Zo was hij één van de eerste Portugese componisten die instrumentele partijen voor zijn geestelijke muziek schreef. Vandaar ook dat wij in onze uitvoering van Rebelo's Lamentaties worden begeleid: Geert Bierling verzorgt de zgn. 'basso continuo' op [ons kistorgeltje](#).

Ook onderscheidt Rebelo's stijl zich door zijn geheel eigen gebruik van chromatiek en door het overnemen van Gabrieli's dubbelkorigheid (een Italiaanse ontwikkeling) - maar dan weer eigenzinniger. Met recht een eigengereide componist, die Rebelo. Niet voor niets noemde onze dirigent hem ooit de Portugese Gesualdo!

Ook voor Rebelo heeft koning João IV veel betekend. Niet alleen kon Rebelo profiteren van diens enorme muziekbibliotheek, zonder de investeringen van deze man zou de muziek van Rebelo volkomen in de vergetelheid zijn geraakt. Rebelo zelf toonde geen enkele interesse in het publiceren van zijn werk. Het was koning João IV die zijn manuscripten drukklaar maakte en op zoek ging naar een uitgever en een drukker. Twee dagen voor zijn overlijden legde koning João IV vast dat Rebelo's werken op zijn kosten in Italië gedrukt dienden te worden. Helaas zijn de meeste van Rebelo's werken verloren gegaan in de aardbeving die Lissabon op 1 november 1755 trof.

Francis Poulenc (1899 – 1963)

Francis Jean Marcel Poulenc werd op 7 januari 1899 in Parijs geboren als zoon van de grootindustriële Émile Poulenc en de amateurpianiste Jenny Royer. Zijn vader was één van de stichters van het farmaciebedrijf Rhône-Poulenc.

Reeds jong kreeg Francis pianoles van zijn moeder. Toen hij 15 à 16 jaar oud was, kreeg hij lessen van de pianist Ricardo Viñes, een vriend van Claude Debussy en Maurice Ravel. In Parijs raakte hij bevriend met avant-gardeschrijvers als Guillaume Apollinaire, Jean Cocteau en Paul Éluard, van wie hij veel poëzie op muziek zou zetten.

Als componist was Poulenc vrijwel autodidact; zijn eerste composities maakte hij rond zijn 18de wereldkundig zonder enig compositie-onderricht te hebben genoten. Daarbij zijn de nog steeds veel gespeelde solopianostukken 'Trois mouvements perpétuels' (1919) en de liederencyclus 'Le Bestiaire' (1918) op tekst van Apollinaire.

Rond die tijd sloot hij zich aan bij de Groupe des Six, zes jonge Franse componisten die zich verzetten tegen de zware romantiek en de invloed van Richard Wagner. Als mentors van deze groep, die verder bestond uit Georges Auric, Louis Durey, Arthur Honegger, Darius Milhaud en Germaine Tailleferre, gelden Jean Cocteau en de iets oudere, dadaïstische componist Eric Satie.

In de periode van 1921 tot 1925 genoot hij enkele jaren compositie-onderricht van Charles Koechlin, een leerling van Gabriel Fauré. In deze periode valt zijn ballet Les Biches, dat in 1924 in première ging bij de Ballets Russes van Serge Diaghilev. In 1926 leerde hij de bariton Pierre Bernac kennen, voor wie hij meer dan 90 liederen zou schrijven en met wie hij als pianist talloze recitals zou geven.

In 1927 kocht Poulenc een landhuis in Touraine, Le Grand Coteau, waar hij de gelegenheid had rustig te componeren. In deze periode had hij voor het eerst een vaste relatie, met de schilder Richard Chanlaire, aan wie hij zijn 'Concert champêtre' (1928) voor klavecimbel en orkest opdroeg.

Poulenc leefde het grootste deel van zijn leven in zijn geboortestad Parijs. Hij overleed er in 1963 en werd begraven op het beroemde Parijse kerkhof Père-Lachaise.

De motetten van Poulenc die wij vandaag zingen, 'Timor et tremor' en 'Tristis est anima mea', maken deel uit van zijn 'Quatre motets pour un temps de pénitence' ('Vier motetten voor de lijdentijd'), die in 1939 werden gepubliceerd. Poulenc verliet gedurende de Tweede Wereldoorlog zijn luchtige, bij de Groupe des Six passende neoclassicistische stijl, en de motetten uit 1939 lijken daar een voorbode van te zijn. De tekst van het eerste motet, 'Timor et tremor', is een vrije compilatie is van verzen uit Psalm 54 en 30, die thuishoren in de getijdengebeden van de Goede Week, de week vanaf Palmzondag (de zondag vóór Pasen en de eerste zondag van de Goede Week) tot Stille Zaterdag. Het laatste motet, 'Tristis est anima mea', bevat fragmenten uit Mattheus 26, het verhaal van het Laatste Avondmaal waarin Jezus zijn discipelen vertelt wat er met hem zal gebeuren.

José Eduardo Rebelo (1610 – 1665)

Incipit Lamentatio Ieremiæ prophetæ.

ALEPH

Quomodo sedet sola
civitas plena populo!
Facta est quasi vidua
domina gentium.
Princeps provinciarum
facta est sub tributo.

BETH

Plorans ploravit in nocte,
et lacrimæ ejus in maxillis ejus.
Non est qui consoletur eam,
ex omnibus caris ejus;
omnes amici ejus spreverunt eam,
et facti sunt ei inimici.

GHIMEL

Migravit Judas propter afflictionem,
et multitudinem servitutis.
Habitavit inter gentes,
nec invenit requiem.
Omnes persecutores ejus
apprehenderunt eam inter angustias.

DALETH

Vixit Sion lugent,
eo quod non sint
qui veniant ad solemnitatem.
Omnes portæ ejus destructæ,
sacerdotes ejus gementes,
virgines ejus squalidæ,
et ipsa oppressa amaritudine.

Ierusalem,
convertere ad Dominum Deum tuum

(Lamentaties voor Witte Donderdag)

Hier beginnen de klaagliederen van de profeet Jeremia.

ALEPH

Ach, hoe eenzaam zit zij neer,
de stad vol mensen!
Als een weduwe is ze geworden,
de heerseres van de volken.
De vorstin van de gewesten
is schatplichtig geworden.

BETH

Onophoudelijk heeft zij 's nachts geweend,
en tranen stroomden over haar wangen.
Er is niemand die haar troost
van al haar geliefden;
al haar vrienden hebben haar afgewezen,
en zij zijn vijanden geworden.

GHIMEL

[De stam van] Juda is weggetrokken
vanwege de ellende en de vele slavenarbeid.
Zij heeft gewoond tussen de heidenvolken,
maar heeft geen rust gevonden.
Haar belagers hebben haar
in het nauw gedreven.

DALETH

De wegen naar Jeruzalem zijn troosteloos,
want er is niemand meer,
die naar de tempelfeesten komt.
Al haar poorten zijn verwoest
haar priesters weeklagen,
haar meisjes rouwen,
en zijzelf gaat gebukt onder bitterheid

Jeruzalem,
keer terug tot de Heer uw God.

Frei Manuel Cardoso (1566 – 1650)

Missa pro defunctis

INTROITUS

Requiem æternam, dona eis, Domine!
Et lux perpetua luceat eis.
Te decet hymnus, Deus, in Sion,
et tibi reddetur votum in Jerusalem.

Exaudi orationem meam,
ad te omnis caro veniet.
Requiem æternam, dona eis, Domine!
Et lux perpetua luceat eis.

KYRIE

Kyrie, eleïson,
Christe, eleïson,
Kyrie, eleïson.

GRADUALE

Requiem æternam, dona eis, Domine!
Et lux perpetua luceat eis.
In memoria æterna erit justus.

Ab auditione mala non temebit.

OFFERTORIUM

Domine Jesu Christe, Rex gloriæ,
libera animas omnium fidelium defunctorum de poenis
infernï, et de profundo lacu.

Libera eas de ore leonis,
ne absorbeat eas tartarus,
ne cadant in obscurum,
sed signifer sanctus Michaël
repræsenteret eas in lucem sanctam,
quam olim Abrahæ promisisti, et semini ejus.

SANCTUS

Sanctus, sanctus, sanctus,
Dominus Deus Sabaoth.
Pleni sunt cæli et terra gloria tua.
Hosanna in excelsis!

BENEDICTUS

Benedictus qui venit in nomine Domini.
Hosanna in excelsis!

AGNUS DEI

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi,
dona eis requiem.
Agnus Dei, qui tollis peccata mundi,
dona eis requiem sempiternam.

COMMUNIO

Lux æterna luceat eis, Domine,
cum sanctis tuis in æternum,
quia pius es.

Dona eis, Domine, requiem æternum.
Et lux perpetua luceat eis.
Cum sanctis tuis in æternum,
quia pius es.

INTREDEZANG

Geef hun, Heer, de eeuwige rust!
En laat het eeuwig licht hen verlichten.
Jij, God, hebt recht op een lofzang in Sion,
en aan jou moet in Jeruzalem een dankoffer worden
gebracht.
Luister toch naar mijn gebed,
want al het leven zal uiteindelijk bij jou komen.
Geef hun, Heer, de eeuwige rust!
En laat het eeuwige licht hen verlichten.

KYRIE

Heer, heb medelijden,
Christus, heb medelijden,
Heer, heb medelijden.

GEZANG

Geef hun, Heer, de eeuwige rust!
En laat het eeuwig licht hen verlichten.
Hij zal voor altijd als rechtvaardige in herinnering blijven.

Van boze geruchten zal hij niets te vrezen hebben.

OFFERTORIUM

Heer, Jezus Christus, luisterrijke Koning,
bevrijd de geesten van alle overleden gelovigen van de
straffen van de hel en uit het diepe meer.

Bevrijd hen uit de muil van de leeuw,
opdat de onderwereld hen niet zal verzwelgen
en zij niet in het duister vallen,
maar laat de heilige Michaël als vaandeldrager
hen het heilige licht binnen voeren dat jij vroeger aan
Abraham hebt beloofd en aan zijn nageslacht.

SANCTUS

Heilig, heilig, heilig,
Heer, God, Heer van de hemelse machten.
Vol zijn de hemelen en de aarde van jouw roem.
Hosanna in de hoogten!

BENEDICTUS

Gezegend, hij die komt in de naam van de Heer.
Hosanna in de hoogten!

AGNUS DEI

Lam van God, dat de zonden van de wereld draagt, geef
hun rust.
Lam van God, dat de zonden van de wereld draagt, geef
hun rust, voor eeuwig.

COMMUNIO

Laat het eeuwig licht hen verlichten, Heer,
samen met al jouw heiligen, voor eeuwig,
omdat jij goedertieren bent.

Geef hun, Heer, rust voor altijd.
En laat het eeuwig licht hen verlichten.
Samen met al jouw heiligen, voor eeuwig,
omdat jij goedertieren bent.

Alonso Lobo (1555 – 1617)

Motectum

Versa est in luctum cithara mea
et organum in vocem flentium.
Parce mihi Domine,
nihil enim sunt dies mei.

Francis Poulenc (1899 – 1963)

Timor et tremor

Timor et tremor venerunt super me
et caligo cecidit super me.
Miserere mei Domine,
quoniam in te confidit anima mea.
Exaudi Deus deprecationem meam,
quia refugium meum es tu et adiutor fortis.
Domine, invocavi te
non confundar.

Poulenc

Tristis est animea mea

Tristis est anima mea usque ad mortem;
sustinete hic, et vigilate mecum.
Nunc videbitis turbam
quæ circumdabit me.
Vos fugam capietis
et ego vadam immolari pro vobis.
Ecce adpropinquat hora
et Filius hominis
tradetur in manus peccatorum.
Vos fugam capietis
et ego vadam immolari pro vobis.

Carlo Gesualdo (1560 – 1613)

Tristis est anima mea

Tristis est anima mea usque ad mortem;
sustinete hic, et vigilate mecum.
Nunc videbitis turbam
quæ circumdabit me.
Vos fugam capietis
et ego vadam immolari pro vobis.
Ecce adpropinquat hora
et Filius hominis
tradetur in manus peccatorum.
Vos fugam capietis
et ego vadam immolari pro vobis.

Gesualdo

O vos omnes

O vos omnes, qui transitis per viam,
attendite, et videte
si est dolor sicut dolor meus.

Motet

Mijn harp is gestemd voor geweeklaag
en mijn fluit voor de stem van hen die wenen.
Spaar mij, Heer,
want nietig zijn mijn dagen.

Angst en beven zijn over mij gekomen
en duisternis heeft mij overvallen.
Wees mij genadig, o Heer,
want op jou vertrouwt mijn ziel.
Verhoor, o God, mijn smeekbeden,
want jij bent mijn toevlucht en mijn sterke helper.
Heer, ik heb jou aangeroepen
en zal niet in verwarring worden gebracht.

Mijn ziel is dodelijk bedroefd;
blijf hier met mij waken.
Weldra zullen jullie de menigte zien
die mij zal omringen.
Jullie zullen op de vlucht slaan
en ik zal mijzelf gaan offeren voor jullie.
Zie, het ogenblik is nabij
waarop de Mensenzoon
wordt overgeleverd aan de zondaars.
Jullie zullen op de vlucht slaan
en ik zal mijzelf gaan offeren voor jullie.

Mijn ziel is dodelijk bedroefd;
blijf hier met mij waken.
Weldra zullen jullie de menigte zien
die mij zal omringen.
Jullie zullen op de vlucht slaan
en ik zal mijzelf gaan offeren voor jullie.
Zie, het ogenblik is nabij
waarop de Mensenzoon
wordt overgeleverd aan de zondaars.
Jullie zullen op de vlucht slaan
en ik zal mijzelf gaan offeren voor jullie.

O, gij allen die voorbijgaat over de weg,
sta even stil en zie
of er een pijn is zoals die van mij.

Woord van dank

Wij zijn Peter Hilton zeer erkentelijk voor het transcriberen van Cardoso' Missa pro defunctis'. De wijze waarop hij dit heeft gedaan, heeft een partituurbeeld opgeleverd dat recht doet aan het origineel: alle melismen worden met hun originele notatie weergegeven, de tekstplaatsing is verbeterd, en door het wegvallen van maatstrepen wordt elke suggestie van een regelmatige afwisseling tussen zware en lichte tellen vermeden. Lijnen zingen, het allerbelangrijkste bij het uitvoeren van polyfone muziek, wordt zo veel makkelijker. Hopelijk hebben wij hieraan recht gedaan!

De partituur is voor iedereen terug te vinden op Choral Wiki: (www0.cpd.org/wiki/images/6/64/Cardoso_Missa_Pro_De_functis.pdf).

Volg Cappella Gabrieli (liefst digitaal)

Wilt u op de hoogte blijven van de activiteiten van Cappella Gabrieli? Meld dat dan even bij het tafeltje aan de ingang. U krijgt dan informatie over concerten, per e-mail of (liever niet) per post.

Wilt u onze informatie voortaan liever digitaal ontvangen in plaats van op de deurmat—graag! Stuur een e-mail naar info@cappellagabrieli.nl en vermeld daarin uw huisadres, zodat wij weten welk huisadres wij uit onze lijst kunnen verwijderen. Dat scheelt postzegels, papier en drukkosten!

Ook op onze website, Facebook (Cappella Gabrieli), Twitter (@CappellaG) en SoundCloud zijn we goed te volgen.

Verwachte data eerstvolgende concerten

17 september 2016, Ouderkerk aan den IJssel;

13, 19 en 20 november 2016; locaties n.t.b.

In 2017 zingen we de Mariavespers van Monteverdi!

Meezingen?

Cappella Gabrieli heeft altijd belangstelling voor gevorderde zangers in alle stemgroepen. Het koor repeteert op zondagavond in Rotterdam-centrum, vlak bij station Blaak. Bent u geïnteresseerd of kent u iemand die dat is? Maak een afspraak voor een auditie met Maarten Michielsen, telefoonnummer 06-144 87 661.

Orgeltje huren?

Cappella Gabrieli is de trotse bezitter van een kistorgeltje met unieke kwaliteiten. Het instrument is door orgelbouwer Henk Klop in Garderen speciaal ontworpen en gebouwd voor renaissance- en barokmuziek. Het is te huur. Neem daarvoor contact op met Maarten Michielsen (06-14487661).

Vertalingen liedteksten

Ben Terstegge, Anton Hendriks, Hanneke Pot

Tekst en opmaak programmaboekje

Wilma Stolk

www.cappellagabrieli.nl; info@cappellagabrieli.nl

Noot bij de vertalingen

Het is u wellicht opgevallen dat de Heer dan wel God in onze vertalingen van de liedteksten met 'jij' en 'jou' wordt aangesproken. Voor sommigen onder u is dat misschien even wennen.

Onze vaste vertaler, latinist en voormalig priester Anton Hendriks, motiveert zijn keuze door te verwijzen naar het Duits en het Frans, waarin God net als andere dierbaren (zoals bijvoorbeeld familieleden) met 'Du' respectievelijk 'tu' wordt aangesproken, in tegenstelling tot mensen die iets verder weg staan. Dat het tutoyeren van God in het Nederlands wat ongebruikelijk is, komt mogelijk door onze calvinistische achtergrond. Het aanspreken van God met 'je' en 'jou' past niet bij de godsvrezendheid die ons eeuwenlang is ingeprent.

Onze vertaling neemt dus afstand van een godsbeeld dat de kerkelijke geschiedenis van ons land lange tijd heeft gedomineerd. U hoeft het met deze stellingname natuurlijk niet eens te zijn. Wel leek het ons goed om onze keuze toe te lichten.